OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto
Osastopäällikkö, ylijohtaja Ville Hinkkanen
Lainsäädäntöneuvos Sami Kiriakos

15.10.2019

Eduskunnan lakivaliokunnalle

KAA 2/2019 VP RAISKAUKSEN MÄÄRITELMÄ SUOSTUMUSPERUSTAISEKSI - SUOSTUMUS2018

Kansalaisaloitteessa KAA 2/2019 vp ehdotetaan muutoksia seksuaalirikoksia koskevaan rikoslain 20 luvun 1-5 §:ään. Keskeinen muutosehdotus koskee raiskauksen tunnusmerkistöä, jossa ehdotetun säännöksen mukaan olennaista olisi sukupuoliyhteys ilman toisen suostumusta. Säännöksessä lueteltaisiin olosuhteet, joissa tekijä ei voi päätellä suostumusta olevan. Aloitteen mukaan rangaistavaa olisi myös raiskaus ”törkeästä piittaamattomuudesta”. Myös pakottamista seksuaaliseen tekoon koskevaa säännöstä muutettaisiin aloitteen mukaan niin, että keskeisenä tunnusmerkistötekijänä olisi teon tapahtuminen ilman toisen suostumusta. Seksuaalista hyväksikäyttöä koskeva säännös kumottaisiin perustein, että sukupuoliyhteyden asemaa tai uhrin riippuvuussuhdetta hyväksikäyttäen tulisi aina olla rangaistavaa raiskauksena.

Kansalaisaloite koskee erittäin tärkeää asiaa. Hallitusohjelmassa todetaan, että: ”Toteutetaan seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistus, jossa lähtökohtina ovat koskemattomuus ja seksuaalinen itsemääräämisoikeus. Muutetaan rikoslain raiskausmääritelmä suostumuksen puutteeseen perustuvaksi oikeusturvasta huolehtien.” Oikeusministeriö pitää hyvin kannatettavana kansalaisaloitteen yleistä tavoitetta edistää seksuaalisen itsemääräämisoikeuden toteutumista, mutta katsoo, että rikoslain tunnusmerkistöjen muuttamisen tulee perustua huolelliseen asiantuntijavalmisteluun ja laajaan kuulemismenettelyyn. Kansalaisaloitteen hyväksymisen sijaan sen tavoite tulisi siksi toteuttaa osana hallitusohjelmaan otettua ja jo käynnistettyä lainvalmisteluhanketta.

Oikeusministeriössä on asetettu keväällä 2019 työryhmä valmistelemaan seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistusta, jonka tavoitteet on määritelty hallituksen esityksen 212/2018 vp:n hyväksymisen yhteydessä eduskunnan antamien lausumien mukaisesti. Tarkoituksena on vahvistaa edelleen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen sekä Suomea sitovien kansainvälisten velvoitteiden sekä ihmisoikeuksien toteutumista.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

Työryhmän yksi tärkeimmistä tehtävistä on valmistella hallitusohjelman mukaisesti säännökset, joilla muutetaan raiskauksen määritelmä suostumuksen puutteeseen perustuvaksi oikeusturvasta huolehtien. Raiskaussäännöksen lisäksi erityisenä arvioinnin kohteena ovat myös lapsiin kohdistuvat seksuaalirikokset. Työryhmän tehtävä kattaa lisäksi muutkin seksuaalirikoksia koskevat säännökset. Kokonaisuudistus on näin ollen Suostumus2018 -kansalaisaloitetta olennaisesti laajempi. Sääntelyvaihtoehtojen arviointi on uudistustyössä yhä kesken eikä oikeusministeriö sen vuoksi nyt lausu kansalaisaloitteen sisällöstä tarkemmin.